



Vodítka k označování lihovin a potravin a nápojů jiných než lihoviny, které při označování používají zákonné názvy lihovin

JEDNÁNÍ LEGISLATIVNÍHO VÝBORU PK ČR

18. května 2022

Autor: Mgr. Pavla Kundříková Burešová



Pokyny k provádění některých ustanovení o označování obsažených v nařízení (EU) 2019/787 o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, **používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008 („vodítka“)**

CÍL VODÍTEK

- Nové nařízení o lihovinách zveřejněno 17. května 2019. Většina ustanovení týkajících se výroby a označování je použitelná od 25. května 2021.
- Účelem vodítek je **zajistit jednotné uplatňování nařízení v oblasti označování - pomůcka pro vnitrostátní správní orgány i PPP** (výrobce a dovozce lihovin)
- **Vysvětlení ustanovení o označování lihovin a potravin a nápojů obsahujících lihoviny**
- **Používání názvů kategorií lihovin a ZO lihovin** v obchodní úpravě a při označování potravin
- Používání „zákonných názvů“, „složených výrazů“, „narážek“, „míchaných lihovin“ a „směsek“.
- **Praktické příklady pro názornost**
- Vodítka **pouze pro informační účely**, nemají nahradit konzultaci s právními zdroji či poradenství právního odborníka.
- **NENÍ to závazný výklad právních předpisů (pouze Soudní dvůr EU)**
- **18.2.2022 - Úřední věstník Evropské unie, C 78/5**



Struktura vodítek

OBSAH

- 1. OBECNÁ PRAVIDLA PRO OZNAČOVÁNÍ LIHOVIN
- 2. SLOŽENÉ VÝRAZY
- 3. NARÁŽKY
- 4. MÍCHANÉ LIHOVINY
- 5. SMĚSKY
- 6. PŘEHLEDY



Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

1. OBECNÁ PRAVIDLA PRO OZNAČOVÁNÍ LIHOVIN A POTRAVIN

- **Propojení nařízení 1169/2011 a nařízení 2019/787**
- **Obecná pravidla pro označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny nebo používající názvy lihovin při označování - **nařízení 2019/787****
 - Čl. 3, odst. 1, 4 a 8
 - Čl. 4 odst. 1, 2, 3 a 4
 - Čl. 9, 10 a 13
 - Čl. 9 - lihoviny, které jsou uváděny na trh Unie, splňovat požadavky na obchodní úpravu a označování uvedené v nařízení (EU) č. 1169/2011
- **Obecná pravidla pro označování - **nařízení 1169/2011****
 - Informace pro spotřebitele musí být přesné, snadno srozumitelné a nesmějí být zavádějící
 - Pravidla pro uvádění údajů o množství složek (QUID) se vztahují i na lihoviny
 - Musí být uvedeny povinné informace (zákonný název, obsah alkoholu aj. + správná forma uvedení informací)



Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

1. OBECNÁ PRAVIDLA PRO OZNAČOVÁNÍ LIHOVIN A POTRAVIN

N. 1169/2011 – název potravin

- Název je povinný údaj (**čl. 9**), názvem potravin je zákonný název (**čl. 17**), vžitý, popisný
- **Zákonný název** definován v čl. 2, odst. 2, písm. n) – název stanovený v předpisech EU
- Povinné informace - **na viditelném místě tak, aby byly dobře viditelné, snadno čitelné, nesmazatelné**. Nesmějí být žádným způsobem skryty, zastřeny ani přerušeny

N. 2019/787 - zákonné názvy lihovin

- Názvy kategorií lihovin v příloze 1 a názvy v příloze 2
- Zeměpisná označení
- Název „Lihovina“

ÚDAJE

- **POVINNÉ** (musí být vždy)
- **VOLITELNÉ** (co umožňují kategorie v příloze 1 nebo čl. 10, odst. 4, 5, 6)
- **ZAKÁZANÉ** (čl. 10 odst. 7)

Zákonné názvy lihovin tj. kategorie lihovin z Přílohy 1 N. 2019/787 a ZO lihovin – **ZVLÁŠTNÍ OCHRANA**

- při označování lihovin
- **při označování jiných potravin (použití lihoviny jako složky v potravinách a nápoích)**



Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

1. OBECNÁ PRAVIDLA PRO OZNAČOVÁNÍ LIHOVIN A POTRAVIN

DOBROVOLNÉ, NEPOVINNÉ INFORMACE

- Výrazy, jimiž lze doplnit (někdy nahradit) zákonné názvy (**čl. 10, odst. 6**), např. ZO, dry, vžitý název, složený výraz nebo narážka, směska (blend), míchaná lihovina aj.
- **Dobrovolné informace** o potravinách – např. jemný, extra, premium, údaje o zrání v sudu (např. vinném, pivním, po sherry)

Pozn.: informace o zrání lihoviny v sudu po jiné lihovině (např. rum zral v sudu po whisky) již není dobrovolná informace, ale narážka – pravidla pro označení v čl. 12, odst. 3a

- **Název potraviny použité při výrobě** (např. vaječný likér s kávou, destilovaný gin s chmelem)
- **Suroviny pro výrobu lihu nebo destilátů** (např. obilná vodka, lihovina z třtinového cukru, pšeničná pálenka)
- **Rostlinné suroviny používané jako zákonné názvy lihovin** (Kirch - Kirchkuchen, Anis - čaj z anýzu...) – použití při označení jiných potravin

! Ani u dobrovolných informací nesmí být porušen čl. 7 N. 1169/2011 – informace nesmí být zavádějící



Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

1. OBECNÁ PRAVIDLA PRO OZNAČOVÁNÍ LIHOVIN A POTRAVIN

ZAKÁZANÉ INFORMACE – ČL. 10, Odst. 7

- Zákaz používat zákonné názvy lihovin a ZO v popisu, obchodní úpravě nebo **označení jakéhokoli nápoje, který nesplňuje požadavky pro příslušnou kategorii nebo zeměpisné označení.**
- Tento zákaz platí také v případě, že jsou tyto zákonné názvy nebo zeměpisná označení použity ve spojení se slovy nebo obraty, jako jsou „jako“, „typ“, „druh“, „značka“, „příchuť“ nebo jakékoli jiné podobné výrazy.
- **Aromata**, která napodobují lihoviny lze použít jen při výrobě **potravin jiné než nápoje**, zákonné názvy lihovin musí být doplněny výrazem „**příchuť**“ nebo jakýmkoli jinými podobnými výrazy.
- **Zeměpisná označení se k popisu aromat nesmí používat!**



Často zneužívaná zeměpisná označení





Označování lihovin a nápojů obsahujících lihoviny

2. SLOŽENÉ VÝRAZY – čl.3 bod 2, čl. 11

- **Vodítka vysvětlují, co znamená složený výraz**
 - lihoviny a alkoholické nápoje, kde je **lihovina určité kategorie jediným alkoholem ve výrobku** a byly **přidány další složky** ovocné šťávy, nealko nápoje, mléčné výrobky, cukr, koření, **kteří nejsou pro výrobu této kategorie lihovin povoleny**
 - *Příklady: likér z whisky, alkoholický nápoj „gin a tonik“, lihovina spiced rum (rum + koření), whisky cream Whisky, cukr, smetana)*
 - **Vždy se jedná o alkoholický nápoj**
 - Nápoje nad 15% alc. „*Likér*“, „*krém*“, „*lihovina*“
 - Nápoje pod 15% alc. – název dle čl. 17 N. 1169/2011
 - Alkohol nesmí být naředěn pod stanovené minimum pouze vodou
- **Příklady povolených i nepovolených výrazů**
- **Podmínky používání složených výrazů** (lihovina nesmí být zředěna, žádný jiný alkohol)
- **Pravidla pro označování**
 - **Písmo** stejného typu, velikosti a barvy
 - U LIHOVIN musí být **zákonný název VŽDY ve stejném zorném poli jako složený výraz**

Složený výraz - veškerý alkohol musí být z rumu, přidává se potravina jiná než je alkoholický nápoj (ne pivo, víno atp.) a jiných potravin, než jsou potraviny povolené při výrobě rumu (např. koření, ne cukr, je povoleno doslazování)

Veškerý alkohol musí být z vodky



Zákonný název je „lihovina“



Musí být zákonný název nebo popisný název, např. „ostatní alkoholický nápoj“



Zákonný název je „lihovina“





Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

3. NARÁŽKY – čl. 3 bod 3, čl. 12

- **Co je narážka** (odkaz na zákonný název lihoviny nebo ZO, **kromě odkazu ve složení nebo složeném výrazu**)
- **Lihovina z kategorie v příloze 1 nebo ZO je použita jako složka, která dá potravině zvláštní charakteristiku**
- **Podmínky pro použití narážek**
 - narážka nesmí nahrazovat zákonné názvy
 - přidaný alkohol musí být pouze z lihovin(y) v narážce
- **Pravidla pro označování** (velikost písma - poloviční, způsob uvedení na etiketě)
 - Narážky **na potravinách jiných než alkoholických nápojích** (čokoláda, cukrářské výrobky, zmrzlina, ovoce v lihovině, nealko nápoje, např. ovocná šťáva s rumem a whisky do 0,5% alk.) – **čl. 12, odst. 1 N. 2019/787 + čl. 7 N. 1169/2011 + QUID**
 - Narážky na **alkoholických nápojích jiných než lihoviny** (lihovina + pivo, cider, víno)
 - Narážky na **likérech** (např. vaječný likér s rumem)
 - Narážky **na lihovinách jiných než likérech** (**pouze zvláštní případy: zrání v sudu** po jiné lihovině, **alkoholový základ**, např. jalovcová lihovina vyrobená z Kornu)
- **Další pravidla pro označování týkající se narážek** (podíly alkoholických složek, velikost písma (poloviční než je zákonný název), **umístění na etiketě** – u alk. nápojů narážka nesmí být na stejném řádku jako zákonný název, u LIHOVIN **vždy zákonný název a narážka v jednom zorném poli**)



Narážka – pevné potraviny aromata, která napodobují lihoviny nebo jejich použití při výrobě **potraviny jiné než nápoje**, mohou být ve své obchodní úpravě a označování opatřeny odkazy na zákonné názvy lihovin, **jsou-li tyto zákonné názvy doplněny výrazem „příchuť“** nebo jakýmikoli jinými podobnými výrazy.

Narážka (pevná potravina) alkohol musí být z rumu, whisky (není uvedeno „s příchuť“)



Narážka - nápoje přidaný alkohol musí být vždy z lihoviny v nárazce (whisky, rumu)
Narážka by měla být polovičním písmem než ZN (cider nebo pivo)



Narážka - Přidaný alkohol musí být z whisky
U nápojů nelze použít aroma



Narážka na zeměpisné označení (Irish Cream)
výrobek musí obsahovat alkohol z likéru *Irish Cream* **NELZE** použít aroma ani pokud je uvedeno „s příchutí“



Narážka na kategorii rum aroma, která napodobují lihoviny nebo jejich použití při výrobě **potravin jiné než nápoje**, mohou být ve své obchodní úpravě a označování opatřeny odkazy na zákonné názvy lihovin, **jsou-li tyto zákonné názvy doplněny výrazem „příchut“** nebo jakýmikoli jinými podobnými výrazy.



Označování lihovin

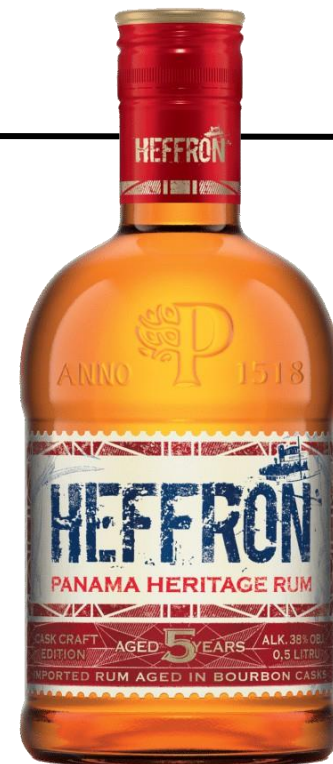
3. NARÁŽKY – ZRÁNÍ V SUDU

- Zrání lihoviny v sudu po alkoholickém nápoji (vínu, pivu, medovině)
čl. 7 N. 1169/2011
- Zrání lihoviny v sudu, který byl použit ke zrání lihoviny, na niž nářážka odkazuje
čl. 4 bodu 11 nařízení 2019/787

Zrání je „uskladnění lihoviny ve vhodných nádobách po dobu, během níž mohou v lihovině proběhnout přirozené reakce, které jí dodají typické vlastnosti“.

Použití inertních nádob, jako jsou plastové sudy, nebo použití dřevěných štěpků jako náhrada zrání v dřevěném sudu, není zrání

- Sud musí být zbaven předchozího obsahu vždy u kat. 1 až 14 přílohy 1
- Odkaz musí být na použitý sud, nikoliv lihovinu, **nezavádějící informace, jasnost a srozumitelnost** - nesmí být porušen čl. 7, odst. 1a, odst. 2 a čl. 36 (dobrovolné informace) N. 1169/2011
- Dostatečná doba zrání ke získání vlastností
- Nářážka je uvedena **méně výrazně** než zákonný název lihoviny
- **Velikost písma** nářážky **nepřesahuje velikost** písma použitého pro zákonný název lihoviny
- Příklady povoleného i zakázaného označení





Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

3. NARÁŽKY – AROMATA NAPODOBUJÍCÍ LIHOVINY, NÍZKOALKOHOLICKÉ NÁPOJE POTRAVINY JINÉ NEŽ ALKOHOLICKÉ NÁPOJE (PEVNÉ + NEALKO)

- **Dochucovat aromaty lze pouze PEVNÉ potraviny NE NÁPOJE**
 - pouze názvy kategorií – příchut' rumu, brandy, whisky (čl. 10 odst. 7 N. 2019/787)
- **Názvy zeměpisných označení lihovin NESMÍ být v aromatech použita**
 - čl. 10 odst. 7 druhý pododstavec výslovně zakazuje používání názvů zeměpisných označení lihovin k popisu jakýchkoli aromat nebo potravin aromatizovaných těmito látkami
 - **nelze vyrobit ani použít aroma s příchutí ZO lihovin**, např. *Irish Cream, Tequila, Scotch Whisky, Armagnac, Calvados* atp.

NÁPOJE

- **U nápojů s narážkou na zákonný název lihoviny musí být vždy použita k dochucení lihovina této kategorie**
- čl. 10, odst. 7 N. 2019/787 – u NÁPOJŮ výslovně ZAKÁZÁNY i případy, kdy je v (popisu), obchodní úpravě a označení jasně uvedeno, že se jedná o napodobeninu, a to použitím výrazů jako jsou „jako“, „typ“, „druh“, „značka“, „příchut'“ apod.
- **NEALKO „napodobeniny“ lihovin, kde není alkohol** (nealkoholická lihovina, 0 % rum, NOT VODKA VirGin atp.) **ZÁKAZ** - není splněna podmínka, že alkohol musí pocházet z lihoviny uvedené v narážce
- Výjimkou jsou nápoje, které obsahují alkohol z lihoviny uvedené v narážce a zároveň **pod 0,5% alc.** (Pozn.: alkoholický a nealkoholický nápoj není v EU definován, EU řeší jen nápoje nad 1,2%)

2021 – Studie EU na nízkoalkoholické nápoje

Etikety nealkoholických nápojů, které obsahují zákonné názvy lihovin

- Kategorie
- Zeměpisné označení





Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

4. MÍCHANÉ LIHOVINY – čl. 3, odst. 9 a 10, čl. 13, odst. 3 a 4

- **Co jsou míchané lihoviny**
 - míchání různých kategorií lihovin (např. rum+ whisky)
 - líh + lihovina
 - lihovina + destilát zem. původu
- Lihoviny, které se míchají **nesmí být zředěné**
- **Obecné podmínky pro použití a ustanovení o označování**
 - **kategorie lihovin mohou být uvedeny pouze v seznamu alkoholických složek a ve stejném zorném poli jako zákonný název výsledného nápoje (polovičním písmem než je zákonný název nápoje, písmo stejného typu a barvy)**
 - **zákonným názvem je „lihovina“** pokud výsledný nápoj nesplní požadavky některé kategorie
 - U seznamu alkoholových složek **musí být uvedeno „míchaná lihovina“** nebo **„smícháno“**
 - Alespoň jednou uvedeny % **podíly alkoholických složek**
- **Míchané lihoviny odpovídající kategorii lihovin**
 - Většinou jde o likéry
 - Nemusí být uvedeno „míchaná lihovina“ nebo „smícháno“

Rum a tequila



Vodka + rum + cola
narážka, výsledný
nápoj není lihovina



Cognac a pomerančový likér



Ovocná + obilná pálenka





Označování lihovin a potravin obsahujících lihoviny

5. SMĚSKY – čl. 3, odst. 11 a 12, čl. 13, odst. 3a

Co jsou směsky

- slučování lihovin **stejné kategorie** („blendovaná“ whisky, „blendovaný“ rum)
- výsledný nápoj spadá do stejné kategorie jako složky

Podmínky pro použití a ustanovení o označování

- **zákonný název je název příslušné kategorie**
- **přísnější pravidla pro směšování lihovin s ZO**
- názvy ZO pouze v seznamu alkoholických složek
- jednotné písmo – typ, barva, poloviční velikost
- % alkoholických složek
- musí být uveden některý z výrazů „směska“, „směšování“ nebo „smíšeno“





Závěrečná část vodítek

6. PŘEHLEDY

- Složené výrazy
- Narážky
- Míchané lihoviny
- Směsky

”

Děkuji za pozornost